

۲۰۱۷/۰۴/۰۵

دوکتور محمد ظاهر عزیز

مقامات تصمیم گیر حکومت وحدت ملی بدون در نظر داشت منافع عالیای فرهنگی و سیاسی کشور، دفتر نمایندگی دایمی افغانستان را در مقر سازمان تعلیمی، علمی و فرهنگی ملل متحد در پاریس بست. اینجانب این عمل نادرست حکومت را با تأثیرات منفی آن در برنامه های تعلیمی، علمی، فرهنگی، اطلاعات و حقوق بشر در کشور ما از طریق روزنامه آرمان ملی، تلویزیون طلوع نیوز و سایت آریانا افغانستان آنلاین به اطلاع هموطنان رساندم. در ضمن مقالات زیر که در چند بخش تقدیم خواهد شد، اهمیت و مقام این سازمان بزرگ تعلیمی، علمی و فرهنگی را در جهان و ضرورت روابط جدی و دایم را با این سازمان که حتماً به نفع کشور ما است با حرمت به هموطنان و خاصاً به فرهنگیان کشور تقدیم می نمایم.

سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو)

قسمت چهارم

خلاصه رشته های فعالیت یونسکو

(تعلیم و تربیه، علوم، فرهنگ و ارتباطات و اطلاعات)

بخش نهم

کمک یونسکو به مطالعات آینده و ستراتیژی های توسعه

۶: کمک یونسکو به مطالعات آینده و ستراتیژی های توسعه:

الف: ابعاد انسانی توسعه:

با وجود روند روبه افزونی نا برابری معیار توسعه در میان کشور های غنی و فقیر، در طی دهه های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ و سال های بعد، توسعه تولیدات صنعتی در سطح جهانی ادامه یافت. سطح بیکاری در بسیاری از کشور های پیشرفته و روبه انکشاف کماکان به نحو چشمگیری بالا بود و بر گرو هایی که درآمد کم و کمتر داشتند، شدیداً تأثیر داشت. خطرات بالقوه چنین وضع نا گفته واضح است: شکاف میان کشور های فقیر و غنی و نیز شکاف میان گروه های فقیر و غنی در داخل کشور ها روز به روز بیشتر می شود.

از آنجا که به نظر می رسد، افزایش تولیدات مادی در روند رفاه اقتصادی بیشتری فراهم می کند، پلانگذاران توسعه بطور سنتی تمرکز کار خود را روی مدارج رشد می گذاشت. لذا به مرور زمان بیشتر بر توزیع تأکید می شود تا تولید و با این که قدم های اولیه (نیاز های) توسعه هنوز هم اساساً بر پایه کالا یعنی مواد تولیدی قرار دارد، به نیاز ها، خواسته ها و برابری افراد بشر توجه بیشتری شده است. با وجود توجه به نیاز های بشری، باید توسعه را در وهله اول با توجه به افزایش توانایی های انسان (تعلیم و تربیه و دانایی) در نظر گرفت.

به صورت کلی، در دراز مدت، در کشور های رو به انکشاف نیز همچون کشور های صنعتی در توانایی های انسان افزایش همه جانبه ای حاصل شده است. علم و دانش هرگز پیش از این سرعت پیشرفت و گسترش انتشار دهه های

اخیر را داشته است. معذالک دسترسی به این علم، بخصوص علوم و تکنالوژی بطور نا برابر توزیع شده است چرا که مجامع علمی کشور های عقب مانده تا رسیدن به مرز های علم راه درازی در پیش دارند. در همین حال سیاست ها و برنامه های توسعه اغلب الگو های سنتی توازن میان نقش زن و مرد را برهم زده اند. شناخت این نا برابری ها یک بخش کامل از تجزیه و تحلیل مطالعات افراد بشر را تشکیل می دهد.

به نظر می رسد که در دراز مدت پیشرفت های چشمگیری در توسعه بشری حاصل شده است. لیکن توسعه های کوتاه مدت کاملاً نا مطلوب بوده، موجب بروز بحران همه جانبه در برخی از کشور ها گردیده اند. کشور های قرضدار ناچار از تقلیل سرمایه گذاری، کاهش بودجه عمومی و اتخاذ سیاست های تورم زدایی از اقتصاد خود شده اند: ارزیابی ساختاری، کشور هایی که شمار شان روبه فزونی می رود، را وادار کرده است تا در مرحله اول بودجه تعلیم و تربیه، امور صحتی و سایر خدمات اجتماعی را تقلیل دهند. بطور کلی سرمایه گذاری ها در زمینه توسعه بشری کاهش یافته اند. فقر به فروپاشی زندگی، نابودی مقام والای انسان و هدر رفتن پتانسیل اقتصادی می انجامد.

ضرورت باز نگری توسعه و طرح ریزی روش هایی که خصوصیت های طرز زندگی و فرهنگ هر کشور در آن در نظر گرفته شده باشد و از کوشش همه افراد و گروه ها بهره مند گردد، مهم ترین فوریت عصر حاضر است. روش ها و طرح های ملی و بین المللی توسعه که معیار های مالی و اقتصادی به طور سیستماتیک در آنها جای دارد، غالباً با بی تفاوتی گروه های ذینفع مواجه شده و پیش از پیش از سوی آنان کنار گذاشته می شوند. ستراتیژی های توسعه، اگر بخواهند موفق شوند، باید خصوصیت های اساسی محیط زیست طبیعی و فرهنگی، نیاز ها و خواست ها و ارزش های گروه های ذینفع در آن ستراتیژی را کاملاً مورد توجه قرار دهند. در حقیقت مشارکت فعال مردم نه یک نفن و سرگرمی، بلکه لازمه حتمی موفقیت ستراتیژی های توسعه نیز محسوب می شود.

تفکر معاصر در زمینه ابعاد فرهنگی توسعه، فرهنگ را عامل مهم و برجسته رسیدن به توسعه و هدف متعالی عناصر متشکله رشد و پیشرفت جوامع می شناسند. بنابراین به منظور تضمین هماهنگی طرح ها و پروژه ها با موضوعات فرهنگی و همسویی آنها با خواسته های مردم، لازم است که ساختار های اجتماعی و نظام های فرهنگی و تلاش برای دستیابی به توازن میان تولید و نیز روش های سازماندهی و شیوه های زندگی از نقطه نظر تأثیرات تحقیقاتی که متقابلاً بر یکدیگر دارند، دقیقاً بررسی شوند.

تأیید رشد سریع نفوس در کشور ها و فعالیت اقتصادی آنها بر ایکوسیستم طبیعی، تمامی دنیا را به مخاطره انداخته است. نا برابری در روابط اقتصادی بین المللی همراه با سیاست های غیر کافی در کشور های پیشرفته و رو به انکشاف، بر امکان تداوم سیر توسعه تأثیر منفی داشته، به نابودی محیط زیست دامن میزنند. قسمت اعظم محیط زیست برای نیل به منافع کوتاه مدت اقتصادی نابود شده است. نابودی طبیعت به شدید ترین نحو در کشور های روبه انکشاف بخشی از یک دور تسلسل است که از فقر شروع شده، به دلیل رشد سریع نفوس و مصرف بیش از حد منابع طبیعی در حال نا بودی، به فقر نیز ختم میگردد.

بنابراین، فقر به عنوان نقطه شروع خروج از این دور تسلسل در نظر گرفته می شود. امروز مبارزه علیه فقر می تواند از راه رشد مداوم با کیفیت جدید ادامه یابد. این کار مستلزم یک مرحله دیگرگونی است که در آن بهره گیری از منابع، مسیر و سمت گیری سرمایه گذاری، تثبیت توسعه تکنالوژی و اصلاحات صنعتی، ضرورت های حال و آینده

را در بر گیرد. توسعه پیگیر، بدون ضرورت به متوقف ساختن رشد اقتصادی نیازمند توزیع عادلانه تر و فرصت های برابر در یک کشور و در میان کشورهای مختلف، و همچنین درک این نکته است که مشکلات فقر و عدم توسعه قابل حل نخواهد بود مگر اینکه با گام های استوار به رشد اقتصادی دست یابیم.

در حالی که تحقیقات، مطالعات و اقداماتی که با حمایت یونسکو مبنی بر رابطه مستقیم فقر با خرابی محیط زیست و رابطه توسعه با مسائل و امور فرهنگی صورت گرفته و ادامه دارد مبنی بر اینکه در آن فرهنگ از جانی به عنوان عامل و از طرفی دیگر به عنوان هدف توسعه منظور شده است، هنوز هم برای پیشرفت در مراحل و شیوه های اجرایی توسعه، برای گنجاندن عوامل فرهنگی در سیر اجرای برنامه های توسعه جایی وجود دارد و به مطالعات بیشتری ضرورت است. این توضیح تا حدودی بر این واقعیت مبتنی است که چون حکومت اولویت را از تعلیم و تربیه و بخش های اجتماعی به زراعت یا پرداخت قرضه هایی اخذ شده تغییر داده اند، منابع موجود برای تأمین این هدف یعنی توجه بیشتر به مسائل فرهنگ و حفظ محیط زیست، کاهش یافته است.

اگر نتایج این فعالیت ها به صورت مطالعات آزمایشی در سطح محدود بررسی شود، امیدوار کننده است، لیکن در زمینه تأثیرات کلی و همه جانبه روی فعالیت های توسعه، نتایج کماکان ناچیز است. در واقع رشد سریع و گیج کننده، و مطالعات در مقیاس کمتر سبب شده است که این اقدامات نتوانند بر عموم مردم یا تصمیم گیرندگان تأثیر چشمگیری بگذارند. به دلیل فقدان تفاهم در رابطه با راه ها و ابزار بسیج تمام منابع، اطلاعات و ارزشهای جهانی برای روش های جدید مدیریت و اقدام برای نیل به توسعه متکی بر فرهنگ، دستاورد ها در این زمینه در کل جامعه بین المللی ناچیز بوده اند. چنین تفاهمی تنها از راه اتخاذ یک روش دسته جمعی با مشارکت مردان و زنان به عنوان افراد ذینفع و نیز عاملان توسعه ای در کانون توسعه، عملی خواهد بود.

اهداف و ستراتیژی:

اولین هدف برنامه این است که با تأکید بر رابطه متقابل میان توسعه منابع انسانی، ابعاد فرهنگی توسعه و "توسعه مداوم" به شکلی که از لحاظ محیطی "سالم" و از لحاظ اخلاقی "صحیح" باشد، تفاهم گسترده تری ایجاد، و مفاهیم و روش های "توسعه بشری" روشن گردد.

هدف دوم مربوط به کمکی است که یونسکو قادر است از طریق انتشار اطلاعات مربوط و بالا بردن میزان مشارکت فعال همه اعضای سازمان در مورد نقش منابع انسانی در توسعه برابر اقتصادی-اجتماعی و کاهش میزان فقر به مذاکرات بین المللی ارائه کند.

سومین هدف عبارت است از طرح روش های تحلیل خط مشی، با خصوصیت مشخصاً فرهنگی که این روش ها می توانند تصمیم گیرندگان را کمک نماید تا دیدی پیدا کنند که اقتصاد، اخلاقیات و فرهنگ و تنظیم ستراتیژی های توسعه را هماهنگ سازد و همچنین تحت قاعده درآوردن و تنظیم ستراتیژی های توسعه که باعث می شود انرژی و ارتباطاتی که به دلیل خلاء اجتماعی ناشی از روش های نو ساختی غالباً در افراد اعم از زن و مرد نهفته می ماند، از قوه به فعل درآید.

چهارمین هدف، فراهم نمودن روش ها، ابزار ها و فنون برای تجزیه و تحلیل پلانگذاری و ارزیابی توسعه انسانی است که می تواند در حوزه های صلاحیت یونسکو به تنظیم و اجرای راه برد های توسعه کامل کمک نماید. روش

ها و دسترسی به شناخت توانایی علمی تحلیل، ارزیابی و راپور دادن مشکلات اجتماعی در جهت استفاده در سطوح محلی و ملی گسترش خواهد یافت.

هدف پنجم، این است که سازمان بتواند در حوزه های صلاحیت خود تصمیم بگیرد که چطور می توان در هر یک از حوزه های کلیدی برنامه، به شکل مؤثری به ستراتیژی های توسعه در سطح محلی، ملی و بین المللی کمک نماید. چه در زمینه محدودیت ها و چه در زمینه فرصت ها، تأثیر روش ها و گرایش های توسعه ملی و بین المللی بر دستیابی به اهداف طرح شده، از طریق تولید و استفاده از ابزار های مناسب پلانگذاری و ارزیابی، بررسی و تحلیل خواهد شد.

اقدامات:

بخش اول فعالیت ها در مورد نقش منابع انسانی در رابطه به توسعه مداوم است. در طول مرحله اول طرح، مفهوم توسعه منابع انسانی، ابعاد فرهنگی آن و رابطه اش با " توسعه ای از لحاظ محیطی معقول و منطقی، مداوم و عادلانه" تشریح خواهد شد. ابعاد "توسعه مداوم" در رابطه با رشته های صلاحیت یونسکو در یک جلسه بین المللی با همکاری دیگر سازمان های وابسته به سیستم سازمان ملل متحد و جامعه علمی بین المللی در بالا ترین سطح مورد بحث و تبادل نظر قرار خواهد گرفت.

تحلیل تأثیر متقابل خط مشی های ارزیابی ساختاری و مقطعی بر توسعه منابع انسانی و حالت و موقعیت فقرا، تعیین کننده خط مشی ارزیابی توسعه در کشور های کمترین انکشاف یافته خواهد بود. نقش مشارکتی زنان و جوانان در توسعه منابع انسانی، با نظر گرفتن دیدگاه های اجتماعی- فرهنگی متمایز آنان تحلیل و بررسی خواهد شد. در جهت گسترش شبکه بین المللی مطالعه و قاعده بندی برنامه های توسعه انسانی و حمایت از فعالیت های اطلاع رسانی ملی و منطقه ای در این زمینه، گام هایی برداشته خواهد شد.

روش های کمی تحلیل و پلانگذاری برای تدارک ابزار های توسعه سیستم های هشدار دهنده و ارزیابی در زمینه های مربوط به منابع انسانی و توسعه مداوم برای کشور های عضو، ابداع خواهد گردید. تمرکز کار روی آن دسته از عوامل تعیین کننده اقتصادی- اجتماعی و منبع انسانی خواهد بود که قادر به محاسبه روش ها و جهت گیری های کنونی توسعه، ادغام نیرو های فعال و خلاق، دیگرگون ساختن سریع تکنالوژی، تغییر ارزش های اجتماعی- فرهنگی و خواسته ها و نیاز های گروه های کم درآمد باشند. آژانس ها و مؤسسات مالی بزرگ تشویق خواهند شد تا در برنامه های خود توانایی های انسان، به خصوص در زمینه های تربیتی و همچنین علوم و تکنالوژی را هرچه بیشتر مورد توجه قرار دهند.

علاوه، در جهت هرچه روشن تر کردن رابطه متقابل میان منابع انسانی و برنامه های توسعه، بر مبنای توصیه های متخصصین تحقیقات علمی در جهت اقدامات عملی انجام خواهد شد. مشاهدات و برداشتهایی که به این طریق کسب شده اند، عمدتاً در اتخاذ خط مشی ها، ستراتیژی ها و برنامه های تعلیمی، علوم و تکنالوژی تأثیر خواهند گذاشت. حمایت از ستراتیژی های ملی توسعه منابع انسانی که در جهت بهبود وضعیت گروه های بی بضاعت و کم درآمد و حفظ مشارکت زنان و جوانان در پروژه های مدرنیزه کردن جامعه و همکاری با پروژه هایی توسعه طرح ریزی شده اند، در اولویت نخست قرار خواهند گرفت.

تجارب عملی و تحقیقات در جهت به اجرا در آوردن نوآوری، خلاقیت و پروسه های تعلیم نو آوارانه به عنوان شرایط توسعه مردمی و رشد عادلانه و قابل قبول، مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت. در زمینه های فوق، نتایج بازرگاری میزان توسعه از طریق همفکری و مبادله اطلاعات میان کار شناسان توسعه در حوزه های صلاحیت یونسکو منتشر خواهد شد.

در هنگام تطبیق برنامه ها بر ابعاد فرهنگی توسعه نیز تأکید خواهد شد. در طی مراحل تطبیق برنامه، روی تأثیر متقابل فرهنگ و برخی دیگر از ابعاد کلیدی توسعه باز نگری می شود و نتایج آن در اختیار مؤسسات و متخصصینی که در این زمینه فعالیت می کنند، قرار خواهد گرفت. برای روشن کردن ارتباطات متقابل میان عوامل مختلف فرهنگی-اجتماعی (سیستم های ارزش گذاری انواع بیان فرهنگی، رفتار خاص اجتماعی و شیوه های زندگی، روش های تولید و سازماندهی و عادات مصرفی) با توسعه در زمینه علوم و فنون، تعلیم و تربیه و ارتباطات، تحقیقات بیشتری صورت خواهد گرفت.

مطالعات تطبیقی در مورد انطباق و هماهنگی، تغییرات و اصلاح سیستم های ارزش گذاری فرهنگی تحت تأثیر سیستم های نو بنیاد توسعه انجام داده خواهد شد. یک اقدام مهم ابداع و اصلاح فنون و روش هایی کمی برای گنجاندن اجزای فرهنگی در تحلیل و پلانگذاری توسعه و ارزیابی تجارب گذشته می باشد. از توسعه و بکار گیری شاخص ها و معیارهای فرهنگی- اجتماعی به خصوص شاخص های رفاه بشر در سطوح محلی و ملی، حمایت به عمل خواهد آمد.

علاوه بر اجرای برنامه های ذکر شده، تحقیقات و مطالعات بر راه های جدید توسعه و روش های نو سازی هماهنگ با خواسته ها و ارزش های گروه های مختلف مردم و در بهبود کیفیت زیست همه، متمرکز خواهد شد. در مورد اجرای این شیوه های نوین توسعه در ابعاد فرهنگی، تعلیم و تربیه، علوم و تکنالوژی و ارتباطات توضیحات و راهنمایی هایی ارائه خواهد شد. برای تفهیم نقش عوامل فرهنگی در توسعه اجتماعی، اقتصادی و امحاء فقر به تصمیم گیرندگان و آگاهی آنها نسبت به هم فکری و اتفاق نظر که شرط اولیه رشد تولید، پیشبرد اخلاقیات، آگاهی از طرح های ایکولوژیک و در تنوع نیرو های بالقوه فرهنگی و همچنین لازمه حتمی توسعه عادلانه و "مداوم" است، از گسترش سیستم های وابسته فرهنگی- اجتماعی پشتیبانی خواهد شد.

به منظور تشویق مشارکت عمومی در طرح و اجرای برنامه ها و پروژه های محلی توسعه و خصوصاً تأمین مشارکت فعال زنان و جوانان، با سازمان های غیر دولتی، گروه های داوطلب و گروه های جوانان و پیشتازان توسعه جامعه، همکاری بیشتری خواهد شد.

ب: مطالعات آینده توسعه:

تاریخچه:

اطلاعات کسب شده از مطالعات مربوط به آینده توسعه به درک بهتر موارد پیچیده پیشرفت و مدرن سازی اجتماعی و انسانی رهنمون شده، برداشت جدیدی از توسعه را ممکن ساخته است. این نوع مطالعات روش های جدیدی برای تفسیر گرایش های توسعه ایجاد نموده، برای تحلیل در زمینه رابطه میان رشته های فعالیت سازمان و اتخاذ خط مشی در حوزه های صلاحیت یونسکو سود مند بوده اند.

ترسیم چهره و طرح آینده کشورها را نسبت به تغییرات بنیادی یا گسسته‌گی در جامعه، هوشیار و حساس کرده است. به عنوان نمونه می‌توان به اصلاحات تکنالوژیک نقشه‌ها و پلان‌های استخدام، یا اقدام در مورد خطرات محیط زیست اشاره کرد. همچنین این برنامه‌ها امکان ارزیابی بهتر و دقیقتر از تردیدهای موجود در فرضیه‌های مربوط به آینده توسعه را پدید آورده‌اند. معذا این نیز صحت دارد که فقدان اطلاعات مربوط در زمینه ابعاد فرهنگی و انسانی توسعه، وجود نظریه‌های معارض و کمبود آمارها، گاهی مانع از ارائه روش‌های توسعه به طور کافی شده‌اند. کار برد روش‌های تحلیلی در پلانگذاری درازمدت توسعه انسانی به خصوص به واسطه مطالعات جدی و کامل نقش فرهنگ و تغییرات اجتماعی و انسانی، دولت‌ها را در روش پلانگذاری‌شان برای آینده توسعه کمک جدی و قابل ملاحظه نموده است.

اهداف و ستراتیژی:

هدف اساسی یونسکو در این زمینه، بالا بردن ظرفیت ملی کشورها برای تحلیل خط‌مشی آینده توسعه و پلانگذاری ستراتیژیک در حوزه‌های صلاحیت سازمان است. این امر باید کشورها را قادر سازد که تا برنامه‌های توسعه خود را طرح‌ریزی کنند و آنها را در جهت تطبیق برای تصمیم‌گیری مقطعی کوتاه مدت و تخصیص بودجه بگنجانند. ضمناً در جهت مطالعات جدی و تحلیل نقش فرهنگی و اجتماعی سیاست‌های تعدیل و اصلاح در بخش‌هایی از قبیل تعلیم و تربیه، صحت، محیط زیست و نحوه زندگی آسیب‌پذیرترین اقشار جمعیت، همکاری یونسکو در حوزه‌های صلاحیتش در اولویت مطلق قرار خواهد گرفت. در چنین مشارکتی، لازم است دیموکراتیزه کردن روش‌های توسعه از طریق احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی، تقویت گردد. پروسه توسعه تنها بر پایه رشد اقتصادی استوار نیست و لذا حقوق بشر و آزادی‌های اساسی از شرط لازم نیل به وحدت انسان‌ها هم در داخل کشورها و هم در سطح بین‌المللی، برای توسعه می‌باشد.

طرح‌های آینده توسعه منابع انسانی در سطح ملی و منطقه‌ای، کشورها را در پلانگذاری میان مدت و انتخاب شیوه‌های مدیریت کوتاه مدت، در حوزه‌های تخصصی یونسکو هدایت خواهد نمود. این سناریو مستلزم طرح‌ریزی عوامل دخیل در شناسایی سریع، تحلیل و بررسی توسعه محیطی و فرهنگی-اجتماعی جهانی و گنجاندن آنها در طرح پلانگذاری طویل‌مدت، یونسکو و کشورها را کمک می‌نماید.

پایان بخش نهم قسمت چهارم